

מבחן בגרות 35803 מועד ב קיץ תשע"ג 2013

ענה על ארבע מהשאלות 1-6 (לכל שאלה - 25 נקודות) שים לב! אם תענה על יותר מארבע שאלות, ייבדקו רק ארבע התשובות הראשונות שבמחברתך.

שאלה מספר 1

פועל מקבל שכר בסיסי קבוע ועוד תוספות קבועות. בסך הכול שכרו 6600 שקל. בחודש מסוים העלה בעל המפעל את השכר החודשי הבסיסי של הפועל ב-15%, והוריד את התוספות הקבועות ב-10%. לאחר השינויים היה בסך הכול שכרו של הפועל 7440 שקלים. מצא מה היה השכר הבסיסי של הפועל לפני השינויים.

פתרון

הנחיות מפמ"ר למתמטיקה. לעקרונות בבדיקת בגרויות 2016
 בבעיה מילולית יש להגדיר את המשתנים בצורה ברורה, יש לרשום תשובה סופית מילולית ולציין יחידות (ס"מ, שקלים, ק"ג, %, וכו'....).

נתונים

עלה ב-15%
 $1 + \frac{15}{100} = 1.15$

ירד ב-10%
 $1 - \frac{10}{100} = 0.9$

הגדרת המשתנים: x - שכר בסיסי, y תוספת קבועה

משוואה	שכר של פועל			שכר בסיסי	
	סה"כ	תוספת קבועות	פעולה		
$x + y = 6600$	6600	y	+	x	שכר בסיסי
$1.15x + 0.9y = 7440$	7440	$0.9y$	+	$1.15x$	לאחר השינויים

$x + y = 6600$

$y = 6600 - x$

$1.15x + 0.9y = 7440$

$1.15x + 0.9(6600 - x) = 7440$

$1.15x + 5940 - 0.9x = 7440$

$5940 + 0.25x = 7440$

$0.25x = 1500$

$x = 6,000$

$y = 6600 - x$

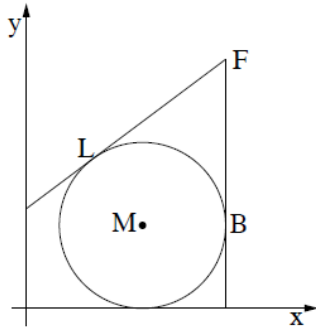
$x = 6600 - 6000$

$y = 600$

תשובה: השכר הבסיסי לפני השינויים הוא 6,000 ₪

תשובה סופית:

השכר הבסיסי לפני השינויים הוא 6,000 ₪

שאלה מספר 2:

נתון מעגל שמשוואתו היא : $(x-7)^2 + (y-5)^2 = 25$ ומרכזו M.
העבירו ישר המשיק למעגל בנקודה L שבה $x = 4$ כמתואר בציור.
(א) מצא את השיפוע ML.

(שיעור ה- y של L גדול מ-1)

(2) מצא את המשוואה של המשיק בנקודה L.

הישר $x = 12$ משיק למעגל בנקודה B.

שני המשיקים נפגשים בנקודה F כמתואר בציור.

(ב) (1) מצא את השיעורים של הנקודה F.

(2) מצא את שטח המשולש FMB.

פתרון:

(1א) מצא את השיפוע ML.
(שיעור ה- y של L גדול מ-1)

נקודה L

$$(x-7)^2 + (y-5)^2 = 25$$

$$x = 4$$

$$(4-7)^2 + (y-5)^2 = 25$$

$$9 + (y-5)^2 = 25$$

$$(y-5)^2 = 25 - 9$$

$$y-5 = \pm\sqrt{16}$$

$$y = \pm 4 + 5$$

$$y = -4 + 5 \quad y = +4 + 5$$

$$y_1 = 1 \quad y_2 = 9$$

$$L(4,9)$$

תשובה: $m_{ML} = -\frac{4}{3}$

(2א) מצא את המשוואה של המשיק בנקודה L.

שיפוע המשיק

$$m_{ML} = -\frac{4}{3} \quad m_{LF} = \frac{3}{4}$$

הופכי נגדי

משוואת המשיק

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$(4,9) \quad m = \frac{3}{4}$$

$$y - 9 = \frac{3}{4}(x - 4)$$

$$y = \frac{3}{4}x - 3 + 9$$

$$y = \frac{3}{4}x + 6$$

תשובה: $y = \frac{3}{4}x + 6$

(1ב) מצא את השיעורים של הנקודה F.

נקודה F

$$y = \frac{3}{4}x + 6$$

$$x = 12$$

$$y = \frac{3}{4}(12) + 6$$

$$y = 15$$

$$F(12,15)$$

תשובה: $F(12,15)$

שטח המשולש FMB

$$S = \frac{a \cdot h_a}{2} = \frac{10 \cdot 5}{2}$$

$$S_{FMB} = 25$$

(2ב) מצא את שטח המשולש FMB.

צלע FB = 10

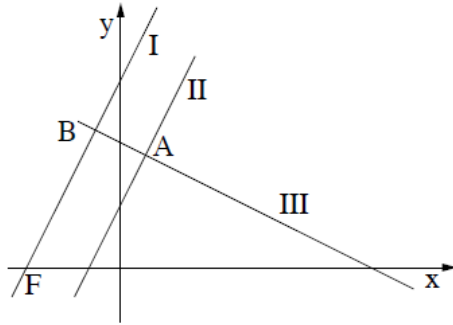
צלע MB = 5

תשובה: $S_{FMB} = 25$

תשובה סופית:

(1א) $m_{ML} = -\frac{4}{3}$ (2א) $y = \frac{3}{4}x + 6$ (1ב) $F(12,15)$ (2ב) $S_{FMB} = 25$

שאלה מספר 3:

המשוואות של הישרים I ו- II שבציור הן:

$$y = 2x + 30 \quad y = 2x + 10$$

(א) איזו משוואה היא של הישר I.

ואיזו משוואה היא של ישר II? נמק

(ב) ישר III מאונך לישר II וחותר אותו

בנקודה A שבה $x = 4$.

מצא את משוואת הישר III.

(1ג) הראה כי הישר III מאונך לישר I.

(2ג) הישר III חותך את הישר I בנקודה B.

הישר I חותך את ציר ה- x בנקודה F. (ראה ציור).

מצא את השטח של המשולש FBA

פתרון:

(א) איזו משוואה היא של הישר I. ואיזו משוואה היא של ישר II? נמק

תשובה: ישר I מתאים למשוואה $y = 2x + 30$ חותך את ציר ה- y גבוה יותר מהישר השני.

ישר II מתאים למשוואה $y = 2x + 10$ חותך את ציר ה- y נמוך יותר מהישר השני.

תשובה: ישר I מתאים למשוואה $y = 2x + 30$, ישר II מתאים למשוואה $y = 2x + 10$

(ב) ישר III מאונך לישר II וחותר אותו בנקודה A שבה $x = 4$.

מצא את משוואת הישר III.

נקודה A

$$y = 2x + 10$$

$$x = 4$$

$$y = 2(4) + 10$$

$$y = 18$$

$$A(4,18)$$

שיפוע הישר III

$$m_{II} = 2 \quad m_{III} = -\frac{1}{2}$$

הופכי נגדי

משוואת הישר III

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$(4,18) \quad m = -\frac{1}{2}$$

$$y - 18 = -\frac{1}{2}(x - 4)$$

$$y = -\frac{1}{2}x + 2 + 18$$

$$y_{III} = -\frac{1}{2}x + 20$$

תשובה: $y_{III} = -\frac{1}{2}x + 20$

(1ג) הראה כי הישר III מאונך לישר I.

הישר III מאונך לישר I

$$m_I = 2 \quad m_{III} = -\frac{1}{2}$$

הופכי נגדי

(2ג) הישר III חותך את הישר I בנקודה B. הישר I חותך את ציר ה-x בנקודה F. (ראה ציור).
מצא את השטח של המשולש FBA

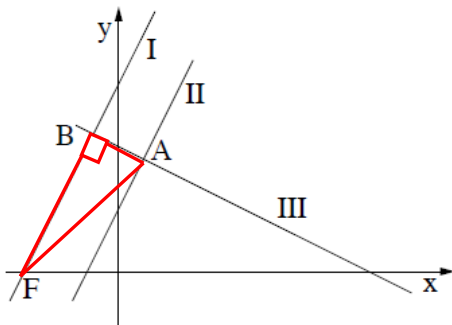
נקודה F
 $y = 2x + 30$
 $y = 0$
 $0 = 2x + 30$
 $-2x = 30$
 $x = -15$
 $F(-15,0)$

אורך הקטע AF
 $B(-4,22)$ $F(-15,0)$
 $d^2 = (x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2$
 $d^2 = (-15 + 4)^2 + (0 - 22)^2$
 $d_{BF} = \sqrt{605}$ $d_{BF} = 24.59$

נקודה B
 $y_I = y_{III}$
 $2x + 30 = -\frac{1}{2}x + 20$
 $2x + \frac{1}{2}x = 20 - 30$
 $2\frac{1}{2}x = -10$
 $x = -4$

$y = 2x + 30$
 $x = -4$
 $y = 2(-4) + 30$
 $y = 22$
 $B(-4,22)$

אורך הקטע AB
 $A(4,18)$ $B(-4,22)$
 $d^2 = (x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2$
 $d^2 = (-4 - 4)^2 + (22 - 18)^2$
 $d_{AB} = \sqrt{80}$ $d_{AB} = 8.94$

שטח המשולש FBA
 $S = \frac{a \cdot h_a}{2} = \frac{\sqrt{605} \cdot \sqrt{80}}{2}$
 $S_{FBA} = 110$

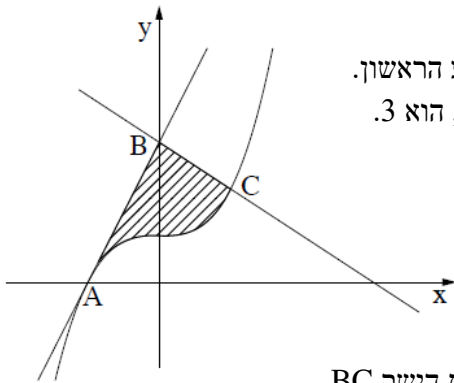
תשובה: $S_{FBA} = 110$

תשובה סופית:

(א) ישר I מתאים למשוואה $y = 2x + 30$, ישר II מתאים למשוואה $y = 2x + 10$

(ב) $y_{III} = -\frac{1}{2}x + 20$ (1ג) $m_{III} = -\frac{1}{2}$ $m_I = 2$ $S_{FBA} = 110$ (2ג)

שאלה מספר 4:

נתונה הפונקציה $f(x) = x^3 + 1$.

(א) נקודה C נמצאת על גרף הפונקציה $f(x)$ ברביע הראשון. שיפוע הישר, המשיק לגרף הפונקציה $f(x)$ בנקודה C, הוא 3. מצא את השיעורים של הנקודה C.

גרף הפונקציה חותך את ציר ה- x בנקודה A. הישר $y = 3x + 3$ עובר דרך הנקודה A. וחותך את ציר ה- y בנקודה B, כמתואר בציור.

(ב) מצא את השיעורים של הנקודה B, ומצא את משוואת הישר BC.

(ג) מצא את השטח המוגבל על ידי גרף הפונקציה $f(x)$, על ידי הישר BA (BA משיק ל- $f(x)$), ועל ידי הישר BC (השטח המקווקו בציור).

פתרון:

(א) שיפוע הישר, המשיק לגרף הפונקציה $f(x)$ בנקודה C, הוא 3. מצא את השיעורים של הנקודה C.

פונקציה
 $x; y$

$$f(x) = x^3 + 1$$

$$f(1) = (1)^3 + 1 = 2$$

$$C(1, 2)$$

נגזרת ראשונה
 $x; m$

$$f'(x) = 3x^2$$

$$f'(x) = 3$$

$$3 = 3x^2$$

$$x^2 = 1$$

$$x = \pm\sqrt{1}$$

$$x_1 = +1 \quad x_2 = -1$$

תשובה: C(1,2)

(ב) מצא את השיעורים של הנקודה B, ומצא את משוואת הישר BC.

נקודה A

$$f(x) = x^3 + 1$$

$$y = 0$$

$$0 = x^3 + 1$$

$$x^3 = -1$$

$$x = \sqrt[3]{-1}$$

$$x = -1$$

$$A(-1, 0)$$

נגזרת ראשונה

$$f'(x) = 3x^2$$

$$x = -1$$

$$m = 3(-1)^2$$

$$m = 3$$

משוואת המשיק ב- A

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

$$(-1, 0) \quad m = 3$$

$$y + 0 = 3(x + 1)$$

$$y = 3x + 3$$

נקודה B

$$y = 3x + 3$$

$$x = 0$$

$$y = 3(0) + 3$$

$$y = 3$$

$$B(3, 0)$$

שיפוע BC

$$m = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

$$C(1, 2) \quad B(3, 0)$$

$$m = \frac{0 - 2}{3 - 1} = -1$$

$$m_{BC} = -1$$

משוואת הישר BC

$$y - y_1 = m(x - x_1)$$

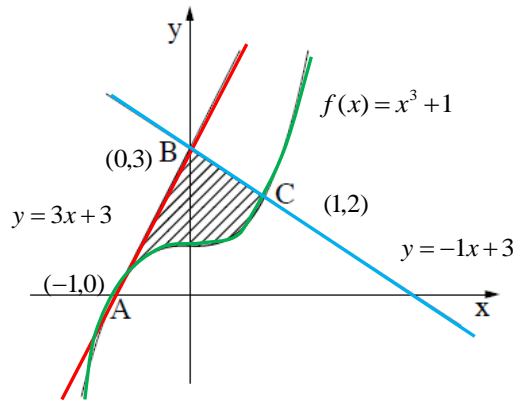
$$(3, 0) \quad m = -1$$

$$y - 0 = -1(x - 3)$$

$$y = -1x + 3$$

תשובה: $y_{BC} = -1x + 3$ B(3,0)

(ג) מצא את השטח המוגבל על ידי גרף הפונקציה $f(x)$, על ידי הישר BA (BA משיק ל- $f(x)$), ועל ידי הישר BC (השטח המקוקו בציר).

x	פונקציה עליונה	x
קטן/שמאל	$y = 3x + 3$	גדול/ימין
	פונקציה תחתונה	
$x = -1$	$y = x^3 + 1$	$x = 0$

$$S_1 = \int_{-1}^0 (3x+3) - (x^3+1) dx$$

$$S_1 = \int_{-1}^0 (3x+3-x^3-1) dx$$

$$S_1 = \int_{-1}^0 (-x^3+3x+2) dx$$

$$S_1 = \left[-\frac{1x^4}{4} + \frac{3x^2}{2} + 2x \right]_{-1}^0$$

$$S_1 = \left[\frac{(0)^4}{4} + \frac{3(0)^2}{2} + 2(0) \right] - \left[\frac{(-1)^4}{4} + \frac{3(-1)^2}{2} + 2(-1) \right]$$

$$S_1 = [0] - \left[-\frac{3}{4} \right]$$

$$S_1 = \left[\frac{3}{4} \right]$$

$$S_T = S_1 + S_2$$

$$S_T \left[\frac{3}{4} \right] + \left[1\frac{1}{4} \right] = 2$$

x	פונקציה עליונה	x
קטן/שמאל	$y = -1x + 3$	גדול/ימין
	פונקציה תחתונה	
$x = 0$	$y = x^3 + 1$	$x = 1$

$$S_2 = \int_0^1 (-1x+3) - (x^3+1) dx$$

$$S_2 = \int_0^1 (-1x+3-x^3-1) dx$$

$$S_2 = \int_0^1 (-x^3-1x+2) dx$$

$$S_2 = \left[-\frac{x^4}{4} - \frac{1x^2}{2} + 2x \right]_0^1$$

$$S_2 = \left[-\frac{(1)^4}{4} - \frac{1(1)^2}{2} + 2(1) \right] - \left[-\frac{(0)^4}{4} - \frac{1(0)^2}{2} + 2(0) \right]$$

$$S_2 = \left[1\frac{1}{4} \right] - [0]$$

$$S_2 = \left[1\frac{1}{4} \right]$$

$$S_T \left[\frac{3}{4} \right] + \left[1\frac{1}{4} \right] = 2 \quad \text{תשובה:}$$

תשובה סופית:

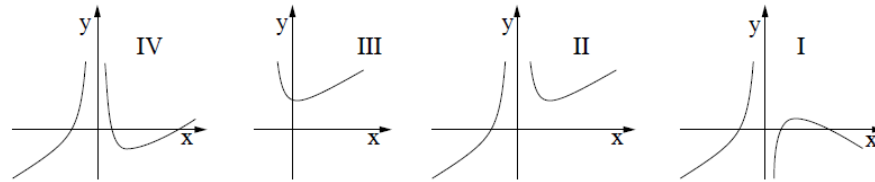
$$S_T \left[\frac{3}{4} \right] + \left[1\frac{1}{4} \right] = 2 \quad (\lambda)$$

$$y_{BC} = -1x + 3 \quad B(0,3) \quad C(1,2) \quad (\lambda)$$

שאלה מספר 5:

נתונה הפונקציה $f(x) = x + \frac{4}{x^2}$

- (א) מצא את תחום ההגדרה של הפונקציה.
- (ב) מצא את האסימפטוטה האנכית של הפונקציה.
- (ג) מצא את השיעורים של נקודות הקיצון של הפונקציה, וקבע את סוגה.
- (ד) מצא את תחומי העלייה והירידה של הפונקציה.
- (ה) איזה מבין הגרפים שלפניך מתאר את הפונקציה הנתונה? נמק

פתרון:

(א) **מצא את תחום ההגדרה של הפונקציה.**

תשובה: $x \neq 0$

(ב) **מצא את האסימפטוטה האנכית של הפונקציה.**

תשובה: $x = 0$

(ג) **מצא את השיעורים של נקודות הקיצון של הפונקציה, וקבע את סוגה.**

$f(x) = \frac{a}{b \cdot x^n}$
 $f'(x) = -\frac{a \cdot n}{b \cdot x^{n+1}}$

פונקציה
 $x; y$

$f(x) = x + \frac{4}{x^2}$
 $f(2) = (2) + \frac{4}{(2)^2}$
 $y = 3$
 $(2,3)$

נגזרת ראשונה
 $x; m$

$f'(x) = 1 - \frac{4 \cdot 2}{x^3}$
 $f'(x) = m = 0$
 $0 = 1 - \frac{8}{x^3}$
 $\frac{8}{x^3} = 1$
 $x^3 = 8$
 $x = \sqrt[3]{8}$
 $x = 2$

נגזרת שנייה
 $\min; \max$

$f''(x) = +\frac{8 \cdot 4}{x^4} = +\frac{32}{x^4}$
 $f''(2) = +\frac{32}{(2)^4} = +2 \min$

נקודות הקיצון:
 $(2,3) \cup \min$

תשובה:

(ד) מצא את תחומי העלייה והירידה של הפונקציה.

x	עלייה	x	ירידה	x	עלייה	x
$-\infty$	$< x <$	0	$< x <$	2	$< x <$	$+\infty$

נגזרת ראשונה
x ; m

$$f'(x) = 1 - \frac{8}{x^3}$$

$$x = -1$$

$$f'(-1) = 1 - \frac{8}{(-1)^3}$$

$$m = +9 \uparrow$$

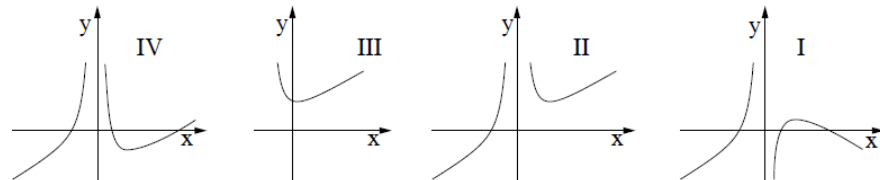
הפונקציה יורדת

תשובה:

הפונקציה יורדת: $0 < x < 2$

הפונקציה עולה: $-\infty < x < 0$, $2 < x < +\infty$

(ה) איזה מבין הגרפים שלפניך מתאר את הפונקציה הנתונה? נמק

תשובה: גרף מספר 2 מתאים לפונקציה בהתאם לנקודת הקיצון ולתחומי העלייה והירידה

תשובה סופית:

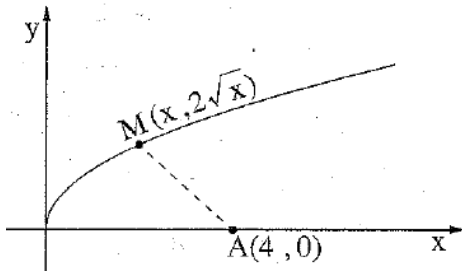
(א) $x \neq 0$ (ב) $x = 0$ (ג) $\min(2, 3)$

(ד) הפונקציה יורדת: $0 < x < 2$ הפונקציה עולה: $-\infty < x < 0$, $2 < x < +\infty$

(ה) גרף מספר 2

שאלה מספר 6.

נתונה הפונקציה $f(x) = 2\sqrt{x}$ (ראה ציור)

(א) מצא את שעורי ה- x של נקודה M

על גרף הפונקציה שמרחקה (d^2)

בריבוע מהנקודה $A(4,0)$ הוא מינימלי.

(ב) מצא את המרחק המינימלי (d)

שבין הנקודה M לנקודה A .

פתרון:

1. **משפט המטרה:** המרחק המינימלי (d) שבין הנקודה M לנקודה A .

2. **נוסחת המטרה:** $p = (x_2 - x_1)^2 + (y_2 - y_1)^2$

3. **נוסחת עזר:** $M(x, 2\sqrt{x})$ $A(4, 0)$

4. **פונקציית המטרה** $P = (x - 4)^2 + (2\sqrt{x} - 0)^2$

$P = x^2 - 8x + 16 + 4x$

$p = x^2 - 4x + 16$

הפונקציה

$p = x^2 - 4x + 16$

$x = 2$

$p = (2)^2 - 4(2) + 16$

$p = 12$

נגזרת ראשונה

$p' = 2x - 4$

$p' = 0$

$0 = 2x - 4$

$2x = 4$

$x = 2$

נגזרת שנייה

Max/min

$p''(x) = +2 \cup \min$

ריכוז התשובות

$x = 2$ **min**

$y_M = 2.828$

$p = d^2 = 12$

$d = \sqrt{12}$

נקודה M

$x = 2$

$y = 2\sqrt{x}$

$y = 2\sqrt{2} = 2.828$

$M(2, 2.828)$

תשובה סופית:

$d = \sqrt{12}$ **(ב)**

$x = 2$ **min (א)**